

Страсбург, 12.3.2013
COM(2013) 126 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Подготовка за европейските избори през 2014 г.: подобряване на
демократичността и ефикасността на тяхното провеждане**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Подготовка за европейските избори през 2014 г.: подобряване на демократичността и ефикасността на тяхното провеждане

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейските избори през 2014 г. ще бъдат първите избори за Европейски парламент след влизането в сила на Договора от Лисабон. Тяхното значение е още по-голямо във време, когато Европейският съюз предприема важни стъпки за постигането на действителен икономически и паричен съюз, чийто крайъгълен камък е демократичната легитимност.

Договорът от Лисабон укрепил демократичните основи на Съюза. С него се засилва ролята на гражданите на ЕС като политически участник в ЕС¹, като се създава здрава връзка между гражданите, упражняването на техните политически права и демократичния живот на Съюза². В Договора от Лисабон се подчертава ролята на Европейския парламент като представителна демократична асамблея на Съюза. В допълнение, чрез въвеждането на гражданската инициатива с Договора от Лисабон се дава възможност гражданите на ЕС да участват по-пряко и пълноценно в демократичния живот на Съюза³.

Европейската комисия се ангажира да използва пълноценно съществуващите разпоредби от Лисабон, за да повиши допълнително прозрачността и европейското измерение на изборите за Европейски парламент и по този начин да подобри демократичната легитимност на процеса на вземане на решения в ЕС и да доведе системата по-близо до гражданите на Съюза. Това е от особено значение с оглед на действията, които трябва да бъдат предприети на равнище ЕС за преодоляване на финансовата криза и кризата на суверенния дълг. Това може също така да играе ролята на трамплин за по-нататъшни реформи на Договора за укрепване на основата на Европейския съюз като демократична организация.

В рамките на Съюза гражданите се представляват пряко в Европейския парламент⁴. Гражданската перспектива се потвърждава допълнително от новото определение на членовете на Европейския парламент като „представители на гражданите на Съюза“⁵, а не само като „представители на народите на държавите, обединени в Общността“⁶. В

¹ В съответствие с чл. 10, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) „всеки гражданин има право да участва в демократичния живот на Съюза. Решенията се вземат възможно най-открито и възможно най-близо до гражданите.“

² С дял II от ДЕС се интегрира гражданството на ЕС в разпоредбите относно демократичните принципи (член 9 от ДЕС) и се засилва връзката между гражданството и демокрацията (членове 10 и 11 от ДЕС).

³ Съгласно член 11, параграф 4 от ДЕС „най-малко един милион граждани на Съюза, граждани на значителен брой държави членки, могат да поемат инициативата да приканят Комисията да представи подходящо предложение, в рамките на предоставените ѝ правомощия, по въпроси, за които тези граждани считат, че за целите на прилагането на Договорите е необходим юридически акт на Съюза“.

⁴ Член 10, параграф 2 от ДЕС.

⁵ Член 14, параграф 2 от ДЕС.

⁶ Чл. 189 от Договора за създаване на Европейската общност.

същия дух с Договора от Лисабон се предоставят разширени правомощия на Европейския парламент, като се консолидира неговата роля на пълноправен съзаконодателен орган заедно със Съвета. Понастоящем Европейският парламент взема решения относно по-голямата част от законодателството на ЕС и наравно със Съвета решава за целия бюджет на ЕС, а за приемането на многогодишните финансови рамки е нужно неговото одобрение.

В своя доклад от 2010 г. за оценка на европейските избори през 2009 г.⁷ Комисията анализира прилагането на правото на ЕС и на участието на гражданите и тяхната осведоменост относно изборите и свързаните с тях права. В доклада за гражданството на ЕС за 2010 г. „*Премахване на пречките за упражняване на правата на гражданите на ЕС*“⁸ се подчертава необходимостта от повишаване на осведомеността на гражданите на ЕС относно европейските избори, техните права и въздействието на политиките на ЕС върху тяхното ежедневие. Освен това в него се подчертава необходимостта от преодоляване на недостатъците при прилагането на общите демократични принципи на европейските избори и от премахването на пречките, пред които са изправени гражданите при ефективното упражняване на своите избирателни права.

С оглед на засилената роля и правомощия на Европейския парламент от съществено значение е да се подобри и даде по-голяма тежест на процеса на избиране на неговите членове.

Като призова за създаването на задълбочен и истински Икономически и паричен съюз, който се основава на политически съюз, председателят на Европейската комисия Жосе Мануел Барозу подчерта в своята реч за състоянието на Съюза за 2012 г.⁹, че „надеждността и устойчивостта на Икономическия и паричен съюз зависят от институциите и политическата конструкция зад него“. Ето защо с Икономическия и паричен съюз се повдига въпросът за политическия съюз и за европейската демокрация, които трябва да залегнат в основата му“. Визирайки създаването на политически съюз, председателят Барозу оповести ангажимента на Комисията да предприеме конкретни мерки за изграждането на Европейско обществено пространство и да представи допълнителни идеи за повишаване на откритостта и демократичността на Европейския съюз в срокове, които да позволят провеждането на дебат преди европейските избори през 2014 г.

В своето съобщение от 28 ноември 2012 г. „*Подобен план за задълбочен и истински икономически и паричен съюз. Начало на дебат на европейско равнище*“¹⁰ Комисията предложи „укрепването на демократичната легитимност и отчетност“ като необходима част от реформата на Европейския съюз. Както се подчертава още в доклада „*Към един истински икономически и паричен съюз*“, изготвен от председателя на Европейския съвет в тясно сътрудничество с председателите на Комисията, Еврогрупата и

⁷ COM(2010) 605 окончателен — Доклад относно избирането на представители в Европейския парламент (Акт от 1976 г., изменен с Решение 2002/772/ЕО, Евратом) и участието на граждани на Европейския съюз в изборите за Европейски парламент в държавата по пребиваване (Директива 93/109/ЕО).

⁸ COM(2010) 603 окончателен.

⁹ 12 септември 2012 г., Пленарното заседание на Европейския парламент, Страсбург, <http://ec.europa.eu/soteu2012/>.

¹⁰ COM(2012) 777 final/2.

Европейската централна банка¹¹, демократична легитимност и отчетност са от ключово значение за един истински Икономически и паричен съюз.

Политически диалог за бъдещето на Европа се провежда в цяла Европа и на всички равнища. Той включва поредица от граждански диалози между европейските и националните политици и граждани като част от Европейската година на гражданите¹². Голяма част от идеите, зародили се в процеса, са възникнали поради необходимостта от по-тясна връзка между ЕС и неговите граждани.

Интеграцията и легитимността трябва да напредват успоредно. Повече демокрация е естественото следствие от по-голямата институционална интеграция, необходима на Европейския съюз да се справи със сегашните глобални предизвикателства. В това отношение спешно е необходимо да бъдат засилени връзките между гражданите на ЕС и демократичния процес на Съюза.

В изпълнение на ангажимента на председателя Барозу като първа конкретна стъпка за задълбочаване на паневропейския дебат и засилване на европейското измерение на изборите за Европейски парламент, в настоящото съобщение се описват инициативите на Комисията за улесняване на участието на гражданите в европейските избори през 2014 г. и за гарантиране спазването на демократичните принципи на тези избори. Настоящото съобщение е придружено от препоръка, която има за цел да подобри демократичното и ефикасно провеждане на европейските избори¹³.

2. ПО-НАТАТЪШНО ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕМОКРАТИЧНОТО ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИЗБОРИ

Като цяло гражданите на ЕС осъзнават значението на европейските избори като средство за участие в демократичния живот на Съюза. Въпреки това те не осъзнават отражението на тези избори върху тяхното ежедневие и политическия избор, с който разполагат, и това оказва отрицателно въздействие върху избирателната активност в европейските избори.

- Почти 6 от всеки 10 граждани на ЕС смятат, че гласуването на европейски избори е най-добрият начин да се гарантира, че гласът им ще бъде чул от отговорните за вземането на решения в ЕС¹⁴.
- Повече от 7 от всеки 10 граждани на ЕС са на мнение, че ако във всички свои предизборни материали политическите партии разкрият принадлежността си към съответната европейска политическа партия, избирателната активност би била по-висока¹⁵.
- Повече от 8 от всеки 10 граждани на ЕС заявяват, че ако получават повече информация относно програмите и целите на кандидатите и партиите в Европейския парламент, влиянието на ЕС върху техния живот и самите избори, това ще увеличи мотивацията им да гласуват на европейските избори¹⁶.

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf.

¹² http://ec.europa.eu/european-debate/index_bg.htm.

¹³ COM(2013) 1303 final.

¹⁴ Евробарометър на Европейския парламент (ЕВ/ЕР 77.4), „Две години преди европейските избори“ през 2014 г., Брюксел, 20 август 2012 г.

¹⁵ Флаш Евробарометър № 364 относно избирателните права на гражданите на ЕС. Данни, събрани през ноември 2012 г.

¹⁶ *Idem*.

- *б от всеки 10 граждани на ЕС, които са отговорили на обществената консултация, биха били мотивирани да гласуват за политическа програма, която ще подобри тяхното ежедневие, последвана съответно от програма за укрепване на икономиката на ЕС и от програма за преодоляване на социалните различия в ЕС¹⁷.*

Посочените по-горе проучвания показват, че очевидно гражданите на ЕС проявяват интерес, когато им бъде предоставен избор между значими политически варианти по европейските въпроси, които имат пряко отражение върху живота им. Следователно изглежда, че доминирането на националните теми, които изместват въпросите, свързани с ЕС, има отрицателен ефект върху избирателната активност в европейските избори. Както подчерта председателят Барозу в своята реч за „Състоянието на Съюза през 2012 г.“, политическият дебат твърде често се провежда по същия начин, както ако беше само между национални партии. В резултат на това много често има реално разминаване между политическите партии на национално равнище и европейските политически партии.

За да може да бъде комуникирана по-добре връзката между политическите процеси на национално ниво и на ниво ЕС, от ключово значение е връзките между основните участници да бъдат направени по-видими за гражданите. Укрепването на европейските политически партии и засилването на тяхната популярност е средство за прякото постигане на тази цел.

Европейските политически партии като транснационални участници с ключова роля в изразяването на гласа на гражданите на европейско равнище са в най-добра позиция да преодолеят съществуващото разделение между политиката на ЕС и гражданите. Договорът от Лисабон отрежда на европейските политически партии ключова роля в този процес, като им възлага мисията „да допринасят за формирането на европейско политическо съзнание и за изразяването на политическата воля на гражданите на Съюза“¹⁸.

С цел да позволи на европейските политически партии да изпълняват пълноценно своята мисия Комисията представи предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно статута и финансирането на европейските политически партии и на европейските политически фондации¹⁹. Целта на предложението е да се гарантира, че европейските политически партии ще могат да се възползват от по-видимо присъствие и по-гъвкава, прозрачна и ефикасна рамка за своето финансиране.

В предложението също така се изисква общоевропейските политически партии да предприемат всички подходящи мерки за предоставяне на информация на гражданите на ЕС относно принадлежността на националните политически партии и техните кандидати към европейски политически партии²⁰ по време на изборите.

За да подчертае още повече връзката между общоевропейските и националните партии, Комисията препоръчва националните партии също да представят принадлежността си към общоевропейските политически партии.

¹⁷ Обществена консултация под заглавие „Граждани на ЕС — вашите права, вашето бъдеще“, стартирана от Комисията в периода между май и септември 2012 г. във връзка с Доклада за гражданството на ЕС за 2013 г.

¹⁸ Член 10, параграф 4 от ДЕС и член 12, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

¹⁹ COM(2012) 499 final.

²⁰ Вж. член 17, параграф 3 от предложението за регламент.

Ясното представяне на връзката между националните партии, за които гражданите на ЕС дават своя глас, и европейските политически партии, към които националните партии принадлежат, би имало съществен ефект върху прозрачността на процеса на вземане на решения в ЕС. Повишаването на популярността на европейските политически партии по време на целия изборен процес — от предизборната кампания до самото гласуване, ще повиши отчетността на политическите партии, участващи в европейския изборен процес, и ще подобри доверието на гласоподавателите в този процес. То ще подобри осведомеността на гражданите относно ефекта, който има един глас, подаден за национална партия, на европейско равнище.

Важно е държавите членки да насърчават и улесняват в избирателните си системи предоставянето на информация на избирателите относно принадлежността на националните партии към европейските политически партии. В същото време преди изборите националните политически партии, които участват в европейските избори, следва да направят публично достойние своята принадлежност към европейски политически партии.

Понастоящем изборите за Европейски парламент се провеждат в различни дни в отделните държави членки. Така се насажда схващането, че европейските избори са преди всичко национални избори и в същото време ограничава впечатлението, че те са общо начинание. Общоевропейски ден на гласуване, в който избирателните секции затварят по едно и също време, би отразил по-добре общото участие на гражданите в целия Съюз, като част от представителната демокрация, върху която се основава ЕС.

Държавите членки следва да се споразумеят за общ ден за провеждане на изборите за Европейски парламент, който да приключи със затваряне на избирателните секции по едно и също време.

3. ПО СИЛНА ВРЪЗКА МЕЖДУ ВОТА НА ГРАЖДАНИТЕ НА ЕС И ИЗБОРА НА ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА

Договорът от Лисабон засилва ролята и отговорността на Европейския парламент по отношение на Комисията: Европейският парламент избира председателя на Комисията въз основа на предложение от Европейския съвет, който трябва да вземе предвид резултатите от европейските избори²¹.

Председателят на Комисията е водещата фигура на изпълнителния орган на ЕС и той трябва да бъдат избран в съответствие с ясна процедура. Всяка политическа партия следва да представи своя кандидат за председател на Комисията по време на изборния процес.

Съгласно Договора резултатите от европейските избори следва да играят ключова роля при избора на председател на Европейската комисия²².

²¹ Съгласно член 17, параграф 7 от ДЕС: „Като се вземат предвид изборите за Европейски парламент и след провеждане на съответни консултации, Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство предлага на Европейския парламент кандидат за длъжността председател на Комисията. Този кандидат се избира от Европейския парламент с мнозинството на членовете, които го съставляват.“ В декларация № 11 по чл. 17, параграфи 6 и 7 от Договора за Европейския съюз се посочва, че Европейският парламент и Европейският съвет носят обща отговорност за доброто протичане на процедурата за избор на председател на Европейската комисия, и се предоставят указания за необходимите консултации в тази рамка.

²² Вж. бележка под линия 21.

1 от 2 граждани на ЕС би се чувствал по-склонен да гласува на европейските избори през 2014 г., ако всеки от основните европейски политически алианси представи кандидат за длъжността председател на Европейската комисия въз основа на обща програма²³.

Както подчертава председателят Барозу в своята реч за „Състоянието на Съюза през 2012 г.“, „важен способ за задълбочаване на общоевропейския политически дебат би било представянето от страна на всички европейски политически партии на техен кандидат за поста председател на Комисията на изборите за Европейски парламент през 2014 г. [...] Това би било решителна стъпка, за да се превърне в още по-ясна възможност европейският избор, предлаган на тези избори.“

В резолюцията си от 22 ноември 2012 г. относно изборите за Европейски парламент през 2014 г.²⁴ Европейският парламент призова европейските политически партии да номинират своите кандидати за длъжността председател на Комисията, като отбелязва, че очаква тези кандидати да играят водеща роля в парламентарната предизборна кампания, по-специално като представят лично своите програми във всички държави — членки на Съюза. Европейският парламент подчерта също така, че е важно да бъде засилена политическата легитимност на Парламента и на Комисията чрез по-пряко обвързване на избора на двете институции с избора на гласоподавателите.

В съобщението на Комисията от 28 ноември 2012 г. „Подробен план за задълбочен и истински икономически и паричен съюз. Начало на дебат на европейско равнище“²⁵ се подчертава, че номинирането на кандидати за поста на председател на Комисията от политическите партии за европейските избори през 2014 г. е една от ключовите стъпки за насърчаване появата на истинска европейска политически сфера.

Ако в контекста на европейските избори европейските и националните политически партии представят своите кандидатури за длъжността председател на Комисията и програмата на кандидата, това ще направи конкретна и видима връзката между индивидуалния вот на гражданите на ЕС за кандидат за член на Европейския парламент и кандидата за председател на Комисията, подкрепен от партията на кандидата за член на ЕП.

Това би помогнало на гражданите на ЕС да разберат по-добре кой кандидат за председател на Комисията в крайна сметка ще подкрепят със своя глас. Това ще увеличи легитимността на председателя на Комисията и, като цяло, демократичната легитимност на целия процес на вземане на решения на ЕС. То би могло да допринесе също така за нарастване на избирателната активност в европейските избори чрез засилване на връзката между избора на представителите на гражданите с избора и изборния процес на председателя на Европейската комисия. В Съединените американски щати, избирателната активност е по-голяма, когато изборите за Конгрес се провеждат в същата година като президентските избори.

Излъчването на политическите програми в медиите има за цел да позволи на гласуващите да направят информиран избор. Националните политически партии следва да използват това средство, за да предоставят информация относно своите кандидати и

²³ Проучване на Евробарометър ЕВ/ЕР 77.4 от 20 август 2012 г., цитирано по-горе.

²⁴ Резолюция на Европейския парламент от 22 ноември 2012 г. относно изборите за Европейски парламент през 2014 г. (2012/2829(RSP)).

²⁵ COM(2012) 777 final/2.

програми в дух, насърчаващ медиен плурализъм и открит демократичен дебат, като вземат предвид член 11 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

4. ПО-НАТАТЪШНО ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОТО ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИЗБОРИ, КАТО СЪЩЕВРЕМЕННО БЪДЕ НАМАЛЕНА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ

Законодателството на ЕС предоставя на гражданите на ЕС, които живеят в държава членка, на която не са граждани, правото да избират и да бъдат избирани в европейски избори при същите условия, както и гражданите на тази държава²⁶.

С цел да бъде запазена легитимността на европейските избори в Директива 93/109/ЕО се предвиждат процедури, които гарантират, че гражданите на ЕС не могат да гласуват и да се кандидатира на едни и същи избори едновременно в държавата членка по произход и в своята държава членка по пребиваване²⁷.

В доклада на Комисията относно изборите за Европейски парламент през 2009 г.²⁸ се посочват проблемите във функционирането на тези процедури. Както е посочено също в доклада за гражданството на ЕС от 2010 г.²⁹, тези процедури често водят до прекомерна тежест за националните администрации, която е несъразмерна с действителния размер на проблема с многократните гласувания и кандидатури. Поради това Комисията обяви намерението си да подобри тези процедури (действие 19 от доклада за гражданството на ЕС от 2010 г.).

Въз основа на консултации с експерти по изборите от държавите членки Комисията изготви препоръки към националните избирателни органи относно различни аспекти на механизма за предотвратяване на многократните гласувания. Препоръките опростяват механизма и го правят по-ефективен при предотвратяването на злоупотреби.

В препоръката, приета заедно с настоящото съобщение, на държавите членки по-специално се препоръчва:

- да създадат единен орган за контакт във всяка държава членка за по-безпроблемен обмен на данни с другите държави членки;
- при обмена на данни да вземат под внимание различните избирателни графици на държавите членки;
- да предоставят допълнителни лични данни, които биха могли да бъдат необходими за по-ефективното идентифициране на избирателите в ЕС, вписани в избирателните списъци на съответните им държави членки по пребиваване.

²⁶ Член 22, параграф 2 от ДФЕС и Директива 93/109/ЕО на Съвета от 6 декември 1993 г. за определяне на условията и реда за упражняване на правото да избират и да бъдат избирани в избори за Европейски парламент от граждани на Съюза, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани (ОВ L 329, 31.12.1993 г., стр. 34).

²⁷ Механизмът се състои в обмен на данни между държавите членки относно граждани на ЕС, регистрирани да гласуват или да бъдат избирани в тяхната държава членка по пребиваване. Въз основа на изпратените данни от държавата членка по пребиваване държавата членка на произход трябва да заличи от избирателните си списъци имената на съответните граждани (или да предотврати по друг начин те да гласуват или да бъдат избирани).

²⁸ COM(2010) 605 окончателен

²⁹ COM(2010) 603 окончателен

Следователно тези препоръки, публикувани достатъчно време преди следващите европейски избори, могат да допринесат за значителното подобряване на функционирането на механизма за предотвратяване на злоупотреби, като повишат неговата ефикасност и намалят административната тежест.

5. ПРЕМАХВАНЕ НА ПРЕЧКИТЕ ПРЕД ИЗБИРАТЕЛНИТЕ ПРАВА НА ГРАЖДАНИТЕ НА ЕС И ГАРАНТИРАНЕ НА СПАЗВАНЕТО НА ОБЩИТЕ ПРИНЦИПИ НА ЕС

5.1. Прилагане на избирателните права на гражданите на ЕС, които пребивават в държава членка, на която не са граждани

В доклада за гражданството на ЕС за 2010 г.³⁰ Комисията подчерта необходимостта да се осигури пълното прилагане на избирателните права на гражданите на ЕС, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани, в целия ЕС (действие 18).

Комисията отбелязва, че някои държави членки изискват гражданите на ЕС от други държави членки да изпълняват условия за изборна регистрация извън тези, посочени в Директива 93/109/ЕО за определяне на условията и реда за упражняване на правото да избират и да бъдат избирани в избори за Европейски парламент от граждани на Съюза, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани. Тези допълнителни условия включват например притежаването на национална лична карта и задължението за подновяване на регистрацията за всеки европейски избори. Комисията също така отбелязва, че някои държави членки изглежда не осигуряват адекватна информация на гражданите на ЕС от други държави членки относно правото им да участват в европейските избори.

Като последващо действие на доклада за гражданството на ЕС от 2010 г. Комисията продължи диалога със съответните държави членки, за да се гарантира, че гражданите на ЕС, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани, могат да участват в европейските избори при същите условия като гражданите на съответната страна, в съответствие с правото на ЕС.

В резултат на този диалог редица държави членки измениха своето законодателство или обявиха, че такива изменения ще бъдат направени с цел привеждането на тяхното законодателство в съответствие с изискванията на законодателството на ЕС³¹. Комисията осъществява контакти с тези държави членки, за да гарантира, че избирателните права на гражданите на ЕС са напълно ефективни в целия ЕС, включително, когато това е уместно, и чрез откриването на процедура за нарушение на основание член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

5.2. Осигуряване на спазването на общите принципи при организирането на европейските избори

При организирането на европейски избори всички държави членки трябва да спазват някои общи принципи: изборите трябва да бъдат свободни, тайни и да се провеждат

³⁰ COM(2010) 603 окончателен

³¹ Кипър, Полша и Румъния приеха ново законодателство; Чешката република, Унгария, Литва, Словакия и Словения обявиха изменения на своето законодателство, които ще влязат в сила навреме за европейските избори през 2014 г.; неотдавна България и Малта приеха ново законодателство, което в момента е предмет на анализ; Естония и Латвия предоставиха задоволителни разяснения по отношение на съответствието на своето законодателство с правото на ЕС.

чрез пряко всеобщо гласуване³². Тези принципи, определени в правото на ЕС, забраняват *inter alia* публикуването на резултати в една държава членка преди затварянето на изборните урни във всички държави членки. Целта е гласоподавателите в ЕС да не се влияят от резултатите в държавите членки, в които гласуването вече е приключило, и по този начин да се запази основен елемент на принципа на свободното гласуване.

Както бе обявено в доклада за гражданството на ЕС от 2010 г. (действие 17), Комисията предприе действия, за да гарантира, че този демократичен принцип се спазва в целия ЕС при следващите европейски избори. В резултат на това държавите членки предприеха необходимите мерки за преодоляване на констатираните проблеми³³.

Комисията ще следи отблизо прилагането на мерките в европейските избори през 2014 г., за да гарантира тяхната адекватност, както и че официалното публикуване на изборните резултати се извършва в пълно съответствие с този основен демократичен принцип.

5.3. Предоставяне на дерогация съгласно член 22, параграф 2 от ДФЕС

Член 22, параграф 2 от ДФЕС предвижда, че гражданите на ЕС, пребиваващи в държава членка, на която не са граждани, имат правото да участват в европейските избори при същите условия като гражданите на тази държава членка. Също така тези разпоредби могат да предвиждат дерогации, когато са оправдани от проблеми, специфични за държава членка.

Такава дерогация е описана подробно в член 14, параграф 1 от Директива 93/109/ЕО. Тя позволява на държавите членки да изискват както от гласоподавателите, така и от кандидатите минимален период по пребиваване, ако делът на пребиваващите лица на възраст за гласуване, които са граждани на други държави членки, надвишава 20 % от общия електорат.

Люксембург е единствената държава членка, която отговаря на условията за дерогация. Тази държава членка е прибягвала до тази дерогация в предишни избори чрез ограничаване на правото да избират и да бъдат избирани, а именно като това право имат гражданите на ЕС, които не са нейни граждани, но които имат законно местожителство в Люксембург и са пребивавали там най-малко съответно две и пет години преди регистрацията.

Според наличната информация, предоставена от Люксембург на Комисията на 31 август 2012 г., общият брой на гражданите на ЕС на възраст, на която имат право да гласуват и пребивават в Люксембург, е 383 485, докато броят на гражданите на ЕС от други държави членки, които пребивават в страната и са на възраст, която им дава право да гласуват, е 151 126. От това следва че делът на лицата, които не са граждани на Люксембург, възлиза на 39,41 %, което надхвърля прага от 20 % за ЕС. Поради това изглежда, че основанията, които оправдават дерогация съгласно член 22, параграф 2 от ДФЕС, продължават да се прилагат.

³² Общите принципи са посочени в Акта от 1976 г. за избирането на членове на Европейския парламент чрез преки всеобщи избори, приложен към Решение 76/787/ЕОВС, ЕИО, Евратом от 20 септември 1976 г. и бе последно изменен с Решение 2002/772/ЕО, Евратом (ОВ L 283, 21.10.2002 г., стр. 1).

³³ За тази цел Нидерландия издаде инструкции за общинските органи.

6. УВЕЛИЧАВАНЕ НА УЧАСТИЕТО В ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИЗБОРИ НА КАНДИДАТИ ОТ ЕС, КОИТО НЕ СА ГРАЖДАНИ НА СЪОТВЕТНАТА ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА: ИЗМЕНЕНИЕ НА ДИРЕКТИВА 93/109/ЕО

Сред различните причини за ниската избирателна активност в европейските избори в доклада на Комисията относно изборите за Европейски парламент през 2009 г. се посочва, че само малък брой граждани на ЕС, които пребивават в държава членка, на която не са граждани, се възползват от правото си да бъдат избирани в нея. През 2009 г. броят на тези граждани на ЕС е бил едва 81.

Комисията отбеляза, че гражданите на ЕС, които желаят да бъдат избирани в европейски избори в държавата членка, в която са се преместили, са изправени пред скъпоструващи и тежки административни процедури. В доклада за гражданството на ЕС за 2010 г. тя обяви, че ще възобнови преговорите за изменение на Директива 93/109/ЕО с цел да опрости съществуващите процедури за гражданите на ЕС да бъдат избирани, запазвайки в същото време легитимността на европейските избори.

След възобновяването на преговорите от страна на Комисията, на 20 декември 2012 г. Съветът прие Директива 2013/1/ЕС³⁴ за изменение на Директива 93/109/ЕО, която предвижда, *inter alia*, че кандидатите вече не трябва да представят доказателство, че не са лишени от избирателните си права в тяхната държава членка по произход. Вместо това те трябва да предоставят формална декларация в този смисъл, която се проверява от избирателните органи в държавата членка, в която те пребивават. Тази опростена процедура ще се прилага в европейските избори през 2014 г.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

2013 е Европейската година на гражданите. Тя бележи 20^{-та} годишнина от въвеждането на гражданството на ЕС посредством Договора от Маастрихт. Широк спектър от прояви, конференции и обществени дебати ще бъдат организирани в цяла Европа на европейско, национално, регионално и местно равнище. Тези прояви имат за цел повишаване на осведомеността на гражданите на ЕС относно техните права съгласно законодателството на ЕС, включително правото им да участват в демократичния живот на Съюза, и да насърчат активното им участие в граждански форуми по политиките и въпросите на ЕС.

Европейската година на гражданите предоставя навременна възможност преди всичко да бъдат чути притесненията на европейските граждани, да бъде повишена осведомеността относно осезаемото въздействие на политиките на ЕС върху техния живот, да се подчертае значението на приноса им в оформянето на ЕС и да се осигури тяхното участие в политически дебати по европейски въпроси. Европейската година на гражданите е възможност за гражданите на Съюза да бъдат чути. Главният повод в тази връзка са изборите за Европейски парламент.

С оглед на европейските избори през 2014 г. Комисията счита, че:

- гласоподавателите следва да бъде информирани за връзките между националните и европейските политически партии преди и по време на изборите за Европейски парламент;

³⁴ ОВ L 26, 26.1.2013 г., стр. 28.

- държавите членки следва да се споразумеят за общ ден за провеждане на изборите за Европейски парламент, който да приключи със затваряне на избирателните секции по едно и също време;
- всяка европейска политическа партия трябва да номинира своя кандидат за председател на Европейската комисия;
- националните партии следва да гарантират, че в политическите си предавания в медиите в контекста на изборите за Европейски парламент информират гражданите за кандидата, който подкрепят за председател на Европейската комисия, и за неговата програма.

Комисията вярва, че тези практически препоръки, които допринасят за развитието без да имат революционен характер, могат да бъдат приложени навреме за изборите за Европейски парламент през 2014 г. Те ще допринесат за възникването на европейски дебат и за изграждане на европейско обществено пространство. Те ще помогнат на Европа да бъде в основата на националните дебати в целия ЕС. Това ще предостави платформа за следващите етапи на европейската интеграция.